

Morfine

Feiten en fabels

Maatschap Anesthesiologie IJsselland Ziekenhuis

Inleiding

Uw arts gaat u behandelen met morfine of een aan morfine verwant middel.

Hiervoor kunnen 2 redenen zijn:

- om uw pijn onder controle te krijgen of
- om benauwdheid te behandelen.

Het gebruik van morfine kan bij u, uw familieleden of anderen in uw naaste omgeving vragen oproepen. Deze folder is bedoeld om veelgestelde vragen te beantwoorden en u op de hoogte te brengen van de fabels en feiten over morfine.

De functie van pijn

Over het algemeen is pijn een belangrijk signaal. Het waarschuwt ons dat iets niet in orde is in ons lichaam. Meestal verdwijnt de pijn als de oorzaak ervan is weggenomen.

Maar soms kan de oorzaak niet worden weggenomen (zoals bij goedaardige aandoeningen als reuma en bij bepaalde kwaadaardige aandoeningen als kanker) en heeft de waarschuwende functie van pijn geen zin meer. Goede pijnbestrijding is dan erg belangrijk.

Morfine als pijnbestrijder

Langdurige ernstige pijn is goed te bestrijden met medicijnen. Morfine neemt een belangrijke plaats in als pijnstillers. Het is niet alleen een krachtig middel, maar er is ook heel veel ervaring mee opgedaan. Er zijn al miljoenen patiënten mee behandeld.

Morfine kan toegediend worden in verschillende vormen: pleister, tabletten, zetpil, drank, injecties of via een infuuspomp, onderhuids of via een bloedvat.

Morfine bij kortademigheid

In het laatste stadium van kanker, maar ook bij COPD (een longziekte) en hartfalen kan kortademigheid voorkomen. Ook voor benauwdheid is morfine een zeer effectief geneesmiddel.

Morfine: fabels en feiten

Over morfine bestaan tal van fabels die we voor u zullen proberen te ontzenuwen.

Fabel 1: morfine is verslavend

Feiten: verslaving is onder te verdelen in geestelijke en lichamelijke afhankelijkheid. Als u morfine als pijnstiller of voor kortademigheid gebruikt, is de kans op geestelijke afhankelijkheid zeer gering. Zoals bij bijna ieder geneesmiddel dat langdurig wordt gebruikt went het lichaam na verloop van tijd aan morfine. Op zich kan dat geen enkel kwaad. Alleen als het gebruik van morfine plotseling wordt gestaakt, kan dat zogenaamde ontwenningsverschijnselen tot gevolg hebben. Dit kan worden voorkomen door de dosering geleidelijk te verlagen.

Fabel 2: van morfine heb je steeds meer nodig

Feiten: zoals u hebt kunnen lezen, is de kans op verslaving aan morfine zeer gering. De reden dat de dosering van morfine wordt aangepast, is omdat de pijn of de kortademigheid toeneemt. Er is dan meer morfine nodig om de pijn te kunnen stillen. Daarbij is het goed om te weten dat de dosering van morfine in principe geen bovengrens heeft. Er zijn mensen die uiteindelijk het honderdvoudige van de dosering waarmee ze zijn gestart krijgen toegediend.

Fabel 3: morfine werkt sufheid in de hand

Feiten: sufheid of slaperigheid is een bijverschijnsel dat kan optreden tijdens de behandeling met morfine, met name tijdens de eerste dagen maar in sommige gevallen ook langer.

Vaak wordt echter de innerlijke rust, die optreedt als men geen last meer heeft van pijn of kortademigheid, verward met sufheid en slaperigheid.

U kunt beter slapen en na enkele dagen weer op krachten zijn, om zo mogelijk deel te nemen aan het sociale leven.

Fabel 4: morfine veroorzaakt ademhalingsmoeilijkheden

Feiten: bij de behandeling van pijn met morfine spelen ademhalingsmoeilijkheden geen enkele rol. Alleen zeer hoog gedoseerde morfine-injecties in de aderen kunnen negatief werken op de ademhaling.

Fabel 5: morfine heeft veel bijwerkingen

Feiten: net als bij ieder ander geneesmiddel kunnen met morfine ook bijwerkingen optreden. De meest voorkomende bijwerking is verstopping van de darmen (obstipatie). Daarom zal uw arts u altijd een recept geven voor een laxerend middel.

De meeste andere bijwerkingen treden alleen op in het begin van de behandeling. Zo kan in een aantal gevallen misselijkheid, verwardheid of jeuk optreden. Meestal verdwijnen deze bijwerkingen na een aantal dagen. Is dat niet het geval, dan kan uw arts een middel voorschrijven om de bijwerkingen tegen te gaan.

Fabel 6: morfine wordt alleen gebruikt in het eindstadium van kanker

Feiten: zo gauw minder krachtige geneesmiddelen niet meer toereikend zijn, is morfinegebruik mogelijk. Dit geldt zowel bij pijn als gevolg van kanker als bij pijn na een operatie. Veel mensen denken dat als je aan morfine toe bent, er geen weg terug meer is: of je gaat

dood of je bent verslaafd. Die opvatting is gebaseerd op een misverstand.

Ook denken mensen vaak dat je beter met morfine kunt wachten totdat 'het echt nodig is', als het einde echt in zicht is. Want als je lichaam er eenmaal aan gewend is, zou er niets meer zijn dat de pijn kan onderdrukken.

Ook dat is niet waar. Morfine kan pijn zowel kortdurend als op lange termijn effectief bestrijden. Morfine kan dus jaren achtereen als pijnstiller worden gebruikt en niet alleen in het eindstadium van kanker. Juist in een eerder stadium is het vaak een doeltreffend middel vanwege het goede effect.

Ook na een operatie kan morfine kortdurend worden gegeven ter bestrijding van de pijn.

Ook de veronderstelling dat morfine dan levensbekortend werkt is onjuist.

Belangrijke aanwijzingen

Houd goed overleg met uw arts.

Bij het instellen van de behandeling met morfine is het belangrijk dat uw arts weet of een bepaalde dosering de klachten wegneemt. Wees dus eerlijk en open tegen uw arts en vertel het hem als u nog klachten heeft. Pijn en kortademigheid kunnen grotendeels worden onderdrukt en beheersbaar worden gemaakt, maar daarbij heeft uw arts wel uw informatie nodig.

Heeft u nog vragen?

Bespreek deze dan met uw behandelend arts of verpleegkundige.

***Bron:** deze folder is tot stand gekomen met behulp van informatie van het Netwerk Palliatieve Zorg.*

Deze folder ondersteunt de mondelinge informatie die u van arts of verpleegkundige heeft ontvangen. Heeft u nog vragen over het onderzoek of uw behandeling, eventuele gevolgen en risico's, of over andere behandelmogelijkheden, stel ze dan gerust.